

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunto annetaan korkeakoulun opetus- ja tutkimushenkilöstön roolissa. Lausunto on tehty yhteistyössä Helsingin, Turun ja Itä-Suomen yliopiston sekä Åbo Akademin käsityön aineenopettajakoulutuksesta vastaavien professorien yhteistyönä ja johdolla siten, että kussakin yliopistossa käsityön aineenopettajakoulutuksen henkilökunta on esittänyt näkemyksiään yhteistä lausuntoa varten.

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

-

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

-

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

-

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

-

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Nykyinen uudistus näyttää pitävän tärkeimpinä musiikin, liikunnan ja kuvataiteen suorittamista ja näiden mahdollisuuksien tarjoamista. Oppivelvollisuuden laajentamisen käsillä ollessa tulisi kuitenkin tarjota mahdollisuuksia laaja-alaisesti osaamisen näyttämiseen. Esimerkiksi geneerisiä taitoja (OKM 2021b), joiden edistäminen on nousemassa kehittämisen kohteeksi jo perus- ja toisella asteella, opitaan erityisesti käsityössä. Suomessa kaivataan opiskelijoita teknologia-aloille, ja innovaatio-osaamista sekä innovaatioita pyritään synnyttämään lähivuosina valtavilla TKI-investoinneilla. Käsityön oppiaine opettaa teknologian lukutaitoa ja innovaatiokompetensseja, kuten kekseliäisyyttä, kokonaisuuksien hallintaa, projektioppimista ja käytännöllistä ongelmanratkaisua, joten sen tulisi kuulua lukiossa pakollisiksi ehdotettaviin oppiaineisiin.

Nostamalla musiikin, kuvataiteen ja liikunnan lukiodiplomit muiden diplomien edelle sekä asettamalla mainittujen diplomien tarjoamisen lukioille pakolliseksi viestitään, että ne ovat muita arvokkaampia osaamisen aloja. Lukiodiplomien toteuttamisen esteeksi on nähty, että ne eivät ole kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa ja näin opiskelijat joutuvat eriarvoiseen asemaan. Käsityön lukiodiplomin

osalta lukiot ovat tehneet yhteistyötä niin yläkoulun kuin vapaan sivistystyön kanssa. Yhteistyö on koskenut niin opetustiloja kuin opetusta. Jokaisessa kunnassa, jossa on lukio, on myös yläkoulu ja vapaata kansansivistystyötä. Näiden yhteistyönä lukiodiplomiopintojen järjestäminen onnistuu sekä tilojen että opettajaresurssien osalta edellyttäen, että tahtotilaa järjestämiseen on. Verkostomainen yhteistyö tuo lisäresursseja sekä poistaa nyt vallitsevaa eriarvoisuutta ja eriarvoistavia käytänteitä, kun lukiodiplomin ja siihen liittyvien kurssien järjestämisen vastuu on yksittäisen lukiokoulutusta toteuttavan koulun ja kunnan vastuulla.

Virtuaalinen opetus on avannut valtakunnallisesti uusia mahdollisuuksia diplomien saavutettavuuteen sekä diplomia ohjaavien opettajien tukemiseen. Käsityön lukiokurssien laajempaa tavoitettavuutta voidaan hyvin toteuttaa virtuaalisen ja MOOC-pohjaisen opetuksen kautta, mihin erityisesti valtakunnan käsityönopettajankoulutuksilla on hyvät valmiudet. Käsityön opettajankoulutuksella on paljon annettavaa lukion käsityön kurssien ja lukiodiplomin kehittämiseen ja tarjoamiseen. Lisäksi yliopiston opettajankoulutuksen parista löytyy käsityön lukiodiplomien arviointiin osaavaa henkilökuntaa.

Esitämme, että käsityön lukiodiplomia kehitetään tulevaisuuteen suuntautuvaksi yhdessä käsityön aineenopettajakoulutusten kanssa uusimpaan tutkimustietoon pohjautuen.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

4.6.2024

Käsityön aineenopettajan koulutusta tarjoavat tahot:

Riikka Räisänen, käsityötieteen professori, Helsingin yliopisto,
Pirita Seitamaa-Hakkarainen, käsityötieteen professori, Helsingin yliopisto,
Kaiju Kangas, teknologiakasvatuksen apulaisprofessori, Helsingin yliopisto,
Sirpa Kokko, käsityötieteen professori, Itä-Suomen yliopisto,
Eila Lindfors, käsityökasvatuksen professori, Turun yliopisto,
Marja-Leena Rönkkö, käsityötieteen yliopistolehtori, Turun yliopisto,
Mia Porko-Hudd, professori slöjdpedagogik, Åbo Akademi